

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΟ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ ΤΟΥ ΚΡΑΤΟΥΣ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΘΕΣΗ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ – ΙΟΥΝΙΟΣ 2014

Ιούλιος 2014

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΟΥ ΓΡΑΦΕΙΟΥ.....	3
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
ΣΥΝΟΨΗ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	5
1 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΓΚΥΡΙΑ	16
1.1 ΠΙΘΑΝΗ ΠΛΕΟΝ Η ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΑΕΠ.....	16
1.2 Η ΑΝΕΡΓΙΑ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΕΙ ΝΑ ΕΙΝΑΙ ΣΕ ΥΨΗΛΑ ΕΠΙΠΕΔΑ, ΜΕ ΕΝΔΕΙΞΕΙΣ ΑΠΟΚΛΙΜΑΚΩΣΗΣ	18
1.3 Ο ΔΕΙΚΤΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΟΥ ΚΛΙΜΑΤΟΣ ΒΕΛΤΙΩΝΕΤΑΙ ΚΑΙ ΟΙ ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ.....	20
1.4 ΌΜΩΣ, Η ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΑΣΘΕΝΙΚΗ	24
1.5 ΤΑ ΜΗ ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΑ ΔΑΝΕΙΑ ΤΩΝ ΤΡΑΠΕΖΩΝ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ ΑΠΕΙΛΗΤΙΚΑ	24
1.6 ΟΙ ΕΞΑΓΩΓΕΣ ΜΕΙΩΝΟΝΤΑΙ ΠΑΡΑ ΤΗ ΣΗΜΑΝΤΙΚΗ ΜΕΙΩΣΗ ΤΟΥ ΚΟΣΤΟΥΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	26
1.7 ΟΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΟΥΝ ΝΑ ΜΕΙΩΝΟΝΤΑΙ	29
1.8 ΟΙ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΟΦΕΙΛΕΣ ΤΩΝ ΙΔΙΩΤΩΝ ΠΡΟΣ ΤΟ ΔΗΜΟΣΙΟ ΑΥΞΑΝΟΝΤΑΙ ΣΥΝΕΧΩΣ	33
1.9 ΕΝΩ ΥΨΗΛΕΣ ΠΑΡΑΜΕΝΟΥΝ ΚΑΙ ΟΙ ΛΗΞΙΠΡΟΘΕΣΜΕΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΠΡΟΣ ΤΡΙΤΟΥΣ.....	37
2 ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	39
2.1 Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗΣ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ.....	39
2.2 Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΤΟΥ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ	46
2.2.1 <i>Νομική Αποτελεσματικότητα και Ανάπτυξη.....</i>	<i>48</i>
2.2.2 <i>Προτάσεις βελτίωσης του συστήματος Δικαιοσύνης.....</i>	<i>50</i>
3 Η ΕΚΤΕΛΕΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ	52
3.1 Η ΓΕΝΙΚΗ ΕΙΚΟΝΑ ΣΤΟ ΠΡΩΤΟ ΕΞΑΜΗΝΟ ΤΟΥ 2014	52
3.1.1 <i>Τα Έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού στο πρώτο εξάμηνο του 2014.....</i>	<i>52</i>
3.1.2 <i>Οι Δαπάνες του Κρατικού Προϋπολογισμού στο πρώτο εξάμηνο του 2014.....</i>	<i>53</i>
3.2 ΤΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΑ ΈΣΟΔΑ ΚΑΤΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ	58
3.3 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ ΑΝΑΛΥΤΙΚΑ.....	63
3.4 ΟΙ ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ	69

2 Μεταρρυθμίσεις που επηρεάζουν την πορεία της δημοσιονομικής προσαρμογής

2.1 Η αναγκαιότητα μεταρρύθμισης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης

Η κοινωνική ασφάλιση αποτελεί τον επίσημο θεσμό Κοινωνικής αλληλεγγύης και αναδιανομής του εισοδήματος τόσο μεταξύ εισοδηματικών ομάδων όσο και μεταξύ διαφορετικών γενεών. Η κοινωνική ασφάλιση μέχρι πρότινος βασιζόταν στις εισφορές των εργαζομένων, στις εισφορές των εργοδοτών, στις αποδόσεις από την κεφαλαιοποίηση των εισφορών σε αποθέματα και στις κρατικές εισφορές. Το σύστημα όμως αυτό από την αρχή της πορείας του, αποτέλεσε ένα σύστημα χωρίς συνοχή και αποτελεσματική κάλυψη, με ταυτόχρονη έλλειψη κανόνων κοινωνικής δικαιοσύνης και έλλειψη αυτοτέλειας καθώς και μια έντονη γραφειοκρατική και διοικητική δομή. Η σημερινή κατάσταση με την δυσλειτουργία του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης θα μπορούσε να είχε αποφευχθεί αν εξαρχής είχε δημιουργηθεί ένα ενιαίο ασφαλιστικό καθεστώς και όχι μια σειρά από συστήματα κύριας, επικουρικής και συμπληρωματικής ασφάλισης.⁶⁵

Με το πέρασμα των χρόνων οι εισφορές των εργαζομένων ακολούθησαν αυξητική πορεία χωρίς όμως αντίστοιχη παροχή υπηρεσιών. Με βάση τα στοιχεία της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Προσωπικού Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής το ασφαλιστικό σύστημα παρουσιάζει τα εξής χαρακτηριστικά ⁶⁶:

ΠΙΝΑΚΑΣ 4: Χαρακτηριστικά ασφαλιστικού συστήματος

Απώλεια εισφορών από μειώσεις μισθών και ανεργία	€ 10,5 δισ.
Οφειλές του κράτους από το 1993	€ 12,0 δισ.
Κούρεμα ομολόγων	€ 13,0 δισ.
Περικοπή κοινωνικών παροχών	€ 1,3 δισ.
Μείωση εργοδοτικών εισφορών	€ 1,0 δισ.
Εισφοροδιαφυγή και ευέλικτες μορφές εργασίας	€ 8,5 δισ.
Βεβαιωμένες οφειλές	€ 8,0 δισ.
Μείωση κρατικής χρηματοδότησης	€ 2,5 δισ.
Συντάξεις που εκκρεμούν	€ 3,0 δισ.

Πηγή: Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Προσωπικού Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής

Τα αποθεματικά των ασφαλιστικών ταμείων κατέχουν ένα μεγάλο μερίδιο συμμετοχής για την σημερινή κατάσταση των ταμείων. Αρχικά δεσμεύτηκαν στην Τράπεζα της Ελλάδος με τον Ν.1611/1950, με μηδενικές αποδόσεις και χωρίς την εφαρμογή του επίσημου επιτοκίου. Στην συνέχεια τα αποθεματικά των ταμείων τοποθετήθηκαν σε τίτλους δημοσίου, ενώ με το Ν.2042/1992 τα ασφαλιστικά ταμεία συμμετέχουν και στο χρηματιστήριο με την ίδρυση ανώνυμων εταιρειών διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων. Οι παραπάνω κινήσεις καθώς και η πρόσφατη φούσκα των δομημένων ομολόγων στοίχησε στα ασφαλιστικά ταμεία

⁶⁵ Την δεκαετία του 1990 κατεγράφησαν 200 ασφαλιστικά ταμεία , το 2008 5 κύριας ασφάλισης , 6 επικουρικής και 2 πρόνοιας .

⁶⁶ Ποροκρ.gr

μεγάλες απώλειες οι οποίες συνέβαλλαν στον πολλαπλασιασμό των προβλημάτων του συστήματος.⁶⁷

Η σημερινή οικονομική κρίση καθώς και η σύνδεση της κοινωνικής ασφάλισης με το κοινωνικό κράτος δεν ευνοεί την οικονομική βιωσιμότητα του συστήματος. Όπως δεν ευνοούν και τα προβλήματα που συνδέονται με την χρηματοδότηση των ταμείων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5: Προβλήματα που συνδέονται με τη χρηματοδότηση των ταμείων

Η εισφοροδιαφυγή και οι οφειλόμενες βεβαιωμένες εισφορές

Η ανασφάλιστη εργασία

Η μείωση της πραγματικής αξίας των μισθών

Οι διαδοχικές ρυθμίσεις οφειλόμενων εισφορών

Η χρηματοδότηση από τις κρατικές εισφορές

Πηγή: Πανελληνίας Ομοσπονδίας Προσωπικού Οργανισμών Κοινωνικής Πολιτικής

Η εισφοροδιαφυγή αποτελεί ένα σημαντικό ζήτημα το οποίο μεσούσης της σημερινής κρίσης διογκώνεται όλο και περισσότερο. Οι εισφορές που δεν καταβάλλονται φτάνουν στο 30% στο ΙΚΑ που πρακτικά σημαίνει ότι 1 στις 3 βεβαιωμένες εισφορές δεν εισπράττεται. Το 2010 οι απώλειες στο ΙΚΑ έφτασαν τα € 6 δισ. Επίσης στον ΟΑΕΕ οι οφειλές αγγίζουν τα € 4 δισ. και € 1 δισ. στον ΟΓΑ (μαζί με άλλα ασφαλιστικά ταμεία). Η εισφοροδιαφυγή παρά την θέσπιση κυρώσεων (Ν.86/1967) δεν αντιμετωπίζεται. Πρόκειται για έναν ανεφάρμοστο νόμο που τελικά επιβραβεύει αντί να τιμωρεί τους ασυνεπείς και με αυτόν τον τρόπο ωθεί και τους οικονομικά συνεπείς προς την ίδια κατεύθυνση⁶⁸. Η διαχρονική συσσώρευση των οφειλών άλλα και ο πρόσφατος νόμος 3863/2010 για την ρύθμιση των οφειλών δεν λύνει το πρόβλημα.

Παράλληλα η ανασφάλιστη εργασία διαδραματίζει σημαντικό ρόλο καθώς ένας στους τέσσερις εργαζόμενους δουλεύει χωρίς την καταβολή εισφορών από τον εργοδότη (το 2012 36%). Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα τα ασφαλιστικά ταμεία να καταγράφουν απώλεια της τάξης των € 6 έως 8 δισ. ανά έτος.⁶⁹

Η κρατική χρηματοδότηση θα μειώνεται όλο και περισσότερο με δεδομένη την ύφεση και την ανεργία που κινείται σε υψηλά επίπεδα. Ειδικότερα, με βάση το μεσοπρόθεσμο πρόγραμμα 2015-2018, η κρατική χρηματοδότηση προς την κοινωνική ασφάλιση αγγίζει το ποσό των € 8,6 δισ. ετησίως σε σχέση με το 2012 που ήταν € 15 δισ. και € 21 δισ. το 2011. Συνεπώς είναι λογικό να πρέπει να ζητηθούν νέοι πόροι είτε να περικοπούν περισσότερο οι δαπάνες. Η μονομερής όμως πρακτική της περικοπής των μισθών και συντάξεων δεν λύνει το ζήτημα της βιωσιμότητας του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης. Σύμφωνα με την αναλογιστική μελέτη του Ινστιτούτου Εργασίας για την περίοδο 2013-2050, προκειμένου το σύστημα να ανταποκριθεί το 2016 χρειάζεται € 950 εκατ. από εργοδότες, ασφαλισμένους

⁶⁷ € 7 δισ. απώλειες από την κρίση του 1999-2002, 2008-2009.

⁶⁸ Η Βουλγαρία το 2010 εισήγαγε την ποινικοποίηση της εισφοροδιαφυγής.

⁶⁹ Η Ελλάδα κατέχει την δεύτερη θέση μετά την Βουλγαρία στην ΕΕ-27.

και από το κράτος. Το 2017 θα χρειάζεται επιπλέον € 1,88 δισ., το 2018, € 2,14 δισ., το 2019 2,40 δισ. και € 2,67 δισ. το 2020.⁷⁰

Επιπλέον τίθενται ερωτήματα σχετικά με τις 350.000 εκκρεμείς αιτήσεις για συντάξεις και εφάπαξ από τα ταμεία στο σύνολο τους. Πιο συγκεκριμένα πρέπει να καταβληθούν € 3 δισ. ευρώ. Η καθυστέρηση στην απονομή των συντάξεων είναι μεγάλη λόγω έλλειψης προσωπικού και τεχνογνωσίας όπως και έλλειψη σωστής και οργανωμένης μηχανογράφησης. Να σημειώσουμε εδώ ότι το ΙΚΑ με δυσκολία καταφέρνει να συγκεντρώνει τα € 880 εκατ. κάθε μήνα για τις συντάξεις του ταμείου.

Τα ελλείμματα των ταμείων για το 2014 προβλέπονται πάνω από € 2 δισ. χωρίς όμως να περιλαμβάνουν την μείωση των εισφορών κατά 3,9%, την περικοπή των κοινωνικών παροχών και της κρατικής επιχορήγησης η οποία κινείται σε καθοδική τροχιά, καθώς και τις ωφελούμενες συντάξεις και εφάπαξ. Η εικόνα των ελλειμμάτων έχει ως εξής ⁷¹:

ΠΙΝΑΚΑΣ 6: Προβλέψεις ελλειμμάτων ανά ταμείο για το 2014	
ΙΚΑ	807,9 εκ. ευρώ
ΟΑΕΕ	462,7 εκ. ευρώ ^{72 73}
ΟΓΑ	181,3 εκ. ευρώ ⁷⁴
ΜΤΠΥ	91,3 εκ. ευρώ
ΤΠΔΥ	66,2 εκ. ευρώ
ΕΤΑΑ(ΤΣΑΥ)	39,5 εκ. ευρώ
ΕΤΕΑ	274,0 εκ. ευρώ

Πηγή: Έκθεση του Ενιαίου Συστήματος Ελέγχου και Πληρωμών «ΗΛΙΟΣ»

Σύμφωνα με στοιχεία της έκθεσης του Ενιαίου Συστήματος Ελέγχου και Πληρωμών «ΗΛΙΟΣ» για τον Ιούνιο 2014, καταγράφεται μείωση των επικουρικών αλλά και των κύριων συντάξεων, ενώ από το 2015 μπαίνει σε εφαρμογή η βασική σύνταξη έως € 360 το μήνα. Ο αριθμός των συνταξιούχων ανέρχεται 2.657.568. Από αυτούς, 1.769.695 λαμβάνουν μηνιαίες συντάξεις έως € 800. Η κύρια σύνταξη λόγω θανάτου κυμαίνεται από € 313,86 έως € 687,65 το μήνα. Οι συντάξεις λόγω αναπηρίας κυμαίνονται κατά μέσο όρο σε € 379,09 έως € 666,83. Τέλος όσο αφορά τις επικουρικές συντάξεις η κυβέρνηση θα προβεί σε νέα μείωση κατά 5,2%. Οι επικουρικές συντάξεις λόγω γήρατος κυμαίνονται κατά μέσο όρο στα € 190,7, οι επικουρικές λόγω θανάτου κατά μέσο όρο € 116,54 ενώ οι επικουρικές λόγω αναπηρίας σε € 156,31.⁷⁵ Η δαπάνη για τις επικουρικές συντάξεις το 2017 θα πρέπει να συρρικνωθεί κατά € 464 εκατ. γεγονός που σημαίνει ότι η μέση σύνταξη θα διαμορφωθεί στα € 170 (θα εφαρμοστεί αρχικά στο ενιαίο επικουρικό ταμείο του ιδιωτικού τομέα).

⁷⁰ Έκθεση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος, 2013.

⁷¹ Βλ. <http://nextdeal.gr/ειδήσεις/κοινωνική-ασφάλιση/oles-oi-allages-poy-erchontai-sto-asfalistiko.html>

⁷² Στον κλάδο των συντάξεων.

⁷³ 1 στους 2 ασφαλισμένους δεν καταβάλλει εισφορές έτσι δημιουργούν ένα έλλειμμα € 7,4 δισ.

⁷⁴ Στην κύρια ασφάλιση.

⁷⁵ Υπουργείο Εργασίας, Κοινωνικής Ασφάλισης και Πρόνοιας, Ενιαίο Σύστημα Ελέγχου & Πληρωμών Συντάξεων, «ΗΛΙΟΣ», Μηνιαία Απεικόνιση Συνταξιοδοτικών Παροχών & Προνοιακών Επιδομάτων, έκθεση 13^η, Ιούνιος 2014.

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: Πλήθος Συνταξιούχων ανά κατηγορία Σύνταξης			
Κατηγορία Συνταξιούχων	Πλήθος Συνταξιούχων		
	Απρίλιος 2014	Μάιος 2014	Ιούνιος 2014
Γήρατος	1.988.627	1.990.713	1.990.520
Θανάτου	391.307	402.463	403.142
Αναπηρίας	233.359	232.697	231.528
Ανασφάλιστων Υπερηλίκων ΟΓΑ	31.036	31.107	31.021
Χωρίς ένδειξη κατηγορίας	1.343	1.342	1.357
Σύνολο	2.645.672	2.658.322	2.657.568

Πηγή: «ΗΛΙΟΣ», 13^η Έκθεση, Ιούνιος 2014

Επιστρέφοντας στους παράγοντες που συνεισέφεραν στην κρίση των ασφαλιστικών ταμείων, διαπιστώνουμε ότι η δημογραφική γήρανση επηρεάζει αρνητικά την κοινωνική ασφάλιση και το αντίστροφο. Τα κύρια χαρακτηριστικά της δημογραφικής γήρανσης είναι η αύξηση του προσδόκιμου επιβίωσης και η μείωση των γεννήσεων. Αυτό έχει σαν αποτέλεσμα να αυξάνεται ο αριθμός των συνταξιούχων και να μειώνεται ο αριθμός των εργαζομένων, δημιουργώντας προβλήματα όσο αφορά την ανταποδοτικότητα μεταξύ των γενεών. Εάν προσθέσουμε και τον υψηλό δείκτη ανεργίας, τουλάχιστον έως το 2020, οι συνταξιοδοτικές δαπάνες θα αυξάνονται αλλά δεν θα υλοποιούνται δεδομένης της δημοσιονομικής πειθαρχίας. Μιλώντας για την δημογραφική γήρανση, να αναφέρουμε σε αυτό το σημείο τον δείκτη εξάρτησης που δείχνει την επιβάρυνση των ενεργών ατόμων με μη οικονομικά ενεργά άτομα η οποία και διογκώνεται συνεχώς. Ο δείκτης ολικής γονιμότητας επίσης μας δείχνει, ότι οι γεννήσεις μειώνονται συνεχώς. (Πίνακας 8,9),(Διάγραμμα 21), (Διάγραμμα 22).

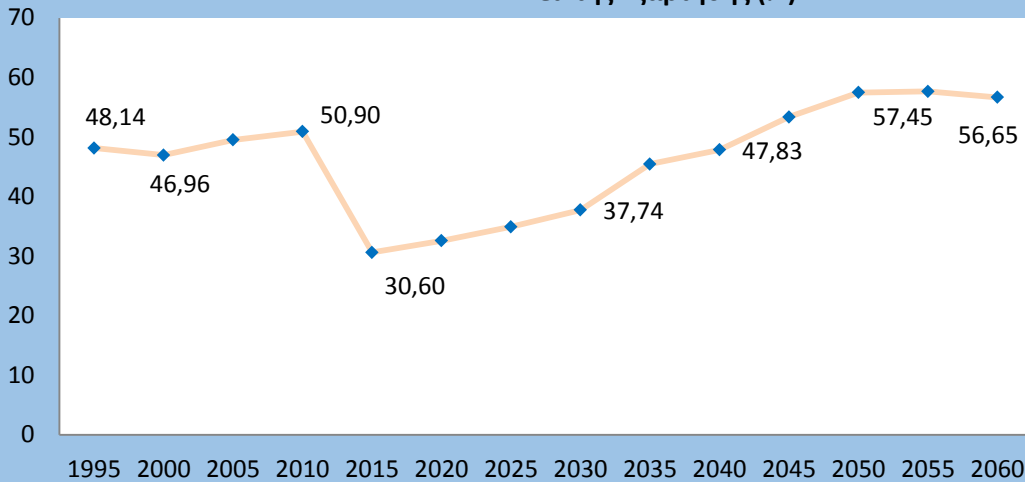
ΠΙΝΑΚΑΣ 8: Δείκτης Δημογραφικής Εξάρτησης 2005-2050				
Χώρες	Επίπεδο 2005	2005-2030	2030-2050	2005-2050
		%	%	%
ΕΕ-15	0,26	59	29	105
Ελλάδα	0,27	46	50	120
Γερμανία	0,28	65	21	101
Ιταλία	0,29	54	46	124
Πορτογαλία	0,25	55	49	130
Γαλλία	0,25	61	18	89
Κύπρος	0,18	85	31	144
Ισπανία	0,25	59	73	175
ΕΕ-27	0,23	64	34	112
ΕΕ-25	0,25	62	31	112

Πηγή: Eurostat

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: Δείκτες Εξάρτησης 1951-2010

Έτος	Πληθυσμός 0-14 και 65 ετών και άνω/Πληθυσμός 15-64 ετών	Πληθυσμό 65 ετών και άνω/Πληθυσμό 15-64 ετών	Πληθυσμός 0-14 ετών/Πληθυσμός 15-64 ετών
1951	53	11,1	41,9
1961	52,7	13,9	38,8
1971	56,6	18,8	37,8
1981	57,5	21,9	35,6
1991	50,5	22,7	27,8
2001	47,7	25,2	22,5
2010	49,9	28,4	21,5

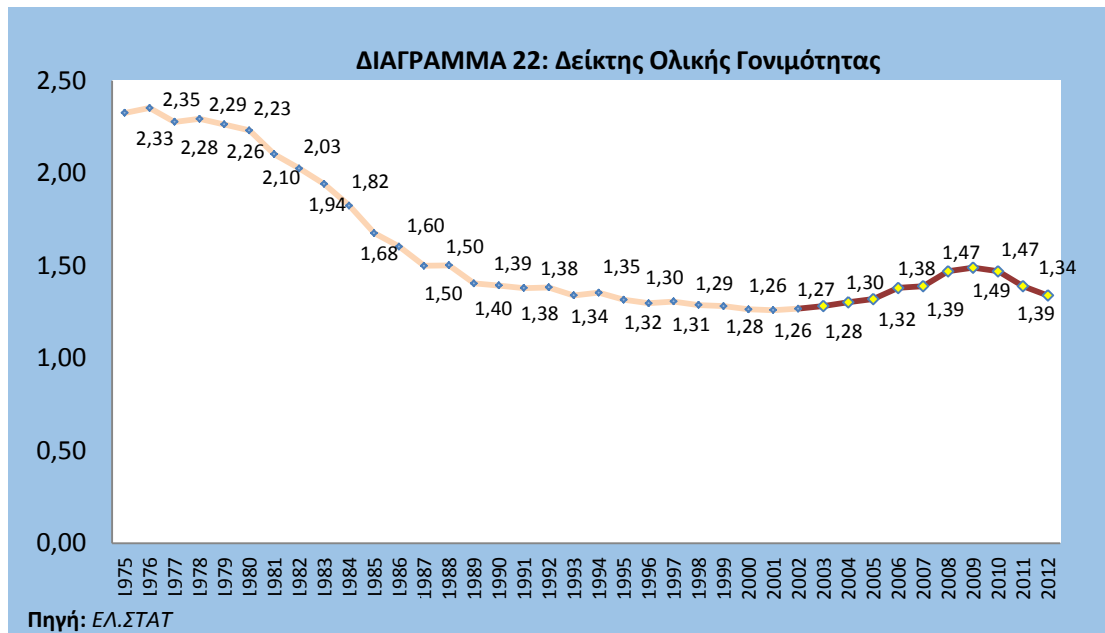
Πηγή: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, 2013

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ 21: Δείκτης Εξάρτησης (%)

Πηγή: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ 2013

Ένας άλλος παράγοντας που επιδρά αρνητικά στην κοινωνική ασφάλιση, είναι τα ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά ανεργίας και ιδιαίτερα το ποσοστό των ατόμων που βιώνουν την μακροχρόνια ανεργία. Ταυτόχρονα η όλο και μεγαλύτερη πρακτική της μερικής⁷⁶ και εκ περιτροπής εργασίας καθώς και η ευελιξία της εργασίας δεν εξομαλύνουν την κατάσταση. Πλέον η κοινωνική ασφάλιση δεν συνδέεται με την παραδοσιακή σχέση εργασίας που είναι η μισθωτή εξαρτημένη ούτε με το καθεστώς της πλήρους απασχόλησης (από 79% το 2009 σε 45% το 2012).

⁷⁶ Πώς οι μερικά απασχολούμενοι θα θεμελιώσουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα, επιπλέον το 65,2% επιλέγει την μερική απασχόληση αφού δεν βρίσκει πλήρη.

Όλα τα παραπάνω φανερώνουν την ανάγκη αναδιάρθρωσης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης.⁷⁷ Το 2015 προβλέπεται η ενοποίηση των ταμείων σε ένα Εθνικό ταμείο που θα αφορά όλους τους ασφαλισμένους και συνταξιούχους (συνολικά 11,5 εκατ.). Αρχικά προβλέπεται ενοποίηση των ταμείων υπό το ΙΚΑ, με ταυτόχρονη αναδιοργάνωση των υπηρεσιών του οργανισμού. Επιπλέον, στο ΙΚΑ θα μεταφερθούν και ο ΟΑΕΕ αφού πρώτα ενοποιηθεί με το ταμείο των νομικών και των μηχανικών. Στη συνέχεια, και ο ΟΓΑ θα μετατραπεί σε Ενιαίο Ταμείο Επικουρικής Ασφάλισης. Όσο για τις συντάξεις προβλέπεται η χορήγηση από το 2015 της βασικής σύνταξης των 360 ευρώ όλων των φορέων κοινωνικής ασφάλισης εκτός ΕΤΑΑ, ΕΤΑΠ,ΜΜΕ σε συνδυασμό με την αναλογική.⁷⁸ Στο σημείο αυτό να αναφέρουμε και το νέο «ΛΑΦΚΑ», που εγκαινιάζει την κλιμακούμενη εισφορά 3%-10% επί της σύνταξης, που θα τηρείται σε ταμείο αποθεματικού με οικονομική αυτοτέλεια (Πίνακας 10)⁷⁹. Επιπρόσθετα, τα εφάπαξ των ταμείων των δημοσίων υπαλλήλων, σύμφωνα με τον Υπ. Εργασίας κ. Γ. Βρούτση, εκτιμάται ότι θα μειωθούν κατά 12%-15%.⁸⁰

ΠΙΝΑΚΑΣ 10: Ποσοστό «ΛΑΦΚΑ» στην Κύρια Σύνταξη

Ποσό κύριας Σύνταξης	Ποσοστό ΕΑΣ
1.4000,00 έως 1,700 ευρώ	4%
2.000,01 έως 2.300 ευρώ	5%
2.300,01 έως 2.600 ευρώ	6%
2.600,01 έως 2.900 ευρώ	7%
2.900,01 έως 3,200 ευρώ	8%
3.200,01 έως 3,500 ευρώ	9%
3.500,01 και άνω ευρώ	10%

Πηγή: ΙΝΕ/ΓΣΕΕ, 2013

⁷⁷ Πρέπει να αναφέρουμε ότι υπεγράφη από τον υπουργό εργασίας, κοινωνικής ασφάλισης και Πρόνοιας η ενεργοποίηση του συστήματος «ΑΤΛΑΣ» μέσω του οποίου θα θεωρούνται τα βιβλιάρια υγείας των ασφαλισμένων. Επίσης, λειτουργεί το σύστημα «ΗΛΙΟΣ» για την ενημέρωση και την παρακολούθηση των συντάξεων, το σύστημα «ΕΡΓΑΝΗ» που αφορά την καταγραφή της μισθωτής απασχόλησης καθώς και το σύστημα «ΑΡΤΕΜΙΣ» που αναφέρεται στην καταγραφή των ελέγχων για την αδήλωτη εργασία.

⁷⁸ Νόμος Λοβέρδου – Κουτρουμάνη, Ν.3863/2010.

⁷⁹ Με την ονομασία, « ΑΚΑΓΕ, Ν.3655/2008».

⁸⁰ Βλ. www.efsyn.gr

Όσον αφορά το ποσοστό αναπλήρωσης των συντάξεων και σύμφωνα με την Έκθεση της Τράπεζας της Ελλάδος, προβλέπονται σημαντικές μειώσεις ως το 2020 με το ποσοστό αναπλήρωσης να περιορίζεται σε 48,5%⁸¹.

Είναι ιδιαίτερα σημαντικό τα ταμεία να γίνουν οικονομικά βιώσιμα προκειμένου να είναι σε θέση να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις που έχουν προς τους πολίτες. Εκτός από την ενοποίηση των ταμείων, εξίσου σημαντικό είναι η στήριξη της εργασίας και η καταπολέμηση της ανεργίας καθώς και η εξεύρεση πόρων, έτσι ώστε να αυξηθούν τα έσοδα των ταμείων. Τα αποθεματικά, όπως αναφέραμε κατασπαταλήθηκαν διαχρονικά και τώρα πρέπει να βρεθούν νέοι πόροι που να δημιουργήσουν καινούργια. Οι πόροι μπορεί να προέρχονται από:

- Ειδική εισφορά στις χρηματιστηριακές συναλλαγές
- Ειδικούς φόρους από τυχερά παιχνίδια που θα αφορούν είτε τους συμμετέχοντες είτε τις επιχειρήσεις που πωλούν υπηρεσίες τυχερών παιχνιδιών
- Πόροι από δημόσια έργα και κρατικές προμήθειες
- Ειδική έκτατη εισφορά επί του συνόλου των συναλλαγών των πιστωτικών ιδρυμάτων
- Ένα ποσοστό από έσοδα που προέρχονται από ποινές και πρόστιμα
- Ένα ποσοστό από την ρύθμιση των ημιυπαίθριων χώρων ή ποσοστό από τις αλλαγές στις αντικειμενικές αξίες των ακινήτων
- Ορθολογική αξιοποίηση της ακίνητης περιουσίας των ταμείων
- Ένα ποσοστό από τις αποκρατικοποιήσεις που θα λάβουν χώρα
- Κοινωνικό ασφαλιστικό φόρο –κοινωνικός ΦΠΑ⁸²

Ο κοινωνικός ασφαλιστικός φόρος αναφέρεται στην μακροοικονομική πολιτική του κοινωνικού ασφαλιστικού φόρου επί της προστιθέμενης αξίας. Πρόκειται για έσοδα που προκύπτουν από τον ΦΠΑ και ουσιαστικά συνδέεται με την αντικατάσταση μέρους των ασφαλιστικών εισφορών από το ΦΠΑ. Να σημειωθεί εδώ, ότι δεν μιλάμε για αύξηση του ΦΠΑ αλλά για καθορισμό ενός μέρους του ως έμμεσου ειδικού φόρου και την απορρόφηση του από την κοινωνική ασφάλιση. Ο κοινωνικός ΦΠΑ μπορεί να συνεισφέρει αρκετές και σημαντικές εισροές στον ΕΟΠΥΥ/ΠΕΔΥ. Όμως να τονίσουμε ακόμα, ότι είναι δόκιμο η υλοποίηση αυτού του μέτρου να αφορά σε συγκεκριμένα προϊόντα έτσι ώστε η κατανάλωση τους να μην επιδεινώνει την υγεία του πληθυσμού.

Συμπερασματικά, η κατάσταση είναι ιδιαίτερα δύσκολη, και με το υπάρχον οικονομικό κλίμα και τον δημοσιονομικό περιορισμό, κάθε κίνηση προϋποθέτει σωστό σχεδιασμό και χρονοδιάγραμμα. Η δομή των ασφαλιστικών ταμείων ήταν και είναι ιδιαίτερα περίπλοκη με κατακερματισμένη διαχείριση. Η μεταρρυθμιστική διαδικασία είναι δραματικά αργή, ενώ όσα ταμεία τελικά ενοποιήθηκαν, στην ουσία διατηρούν την οικονομική και λογιστική ανεξαρτησία τους. Επίσης ο έλεγχος των δικαιούχων επιδομάτων και η οικονομική διαχείριση καθορίζεται σε επίπεδο ταμείου (με την απουσία μάλιστα κατάλληλων πληροφορια-

⁸¹ Σήμερα βρίσκεται μεταξύ 45%-55%.

⁸² Ανασυγκρότηση και χρηματοδότηση της ασφάλισης υγείας, Το εγχείρημα του Εθνικού Οργανισμού Παροχής Υπηρεσιών Υγείας (ΕΟΠΥΥ), Εθνική Σχολή Δημόσιας Υγείας, Αθήνα, Αύγουστος 2012.

κών συστημάτων)⁸³. Για πολλά χρόνια, δεν είχαν τεθεί στόχοι για την βελτίωση της εσωτερικής διαχείρισης, της παραγωγικότητας και της αναβάθμισης των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς και την αξιολόγησή τους. Με την εφαρμογή του νόμου για την μεταρρύθμιση στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης, αναφέρεται ότι τα ΚΕΠ θα αναλάβουν να εξυπηρετούν ασφαλισμένους, όπως επίσης θα δέχονται αιτήσεις και για το Ελάχιστο Εγγυημένο Εισόδημα όταν αυτό εφαρμοστεί και εδώ τίθεται το ερώτημα με τι προσωπικό και με τι συστήματα θα καταφέρουν τα ΚΕΠ να χειριστούν ένα τέτοιο ζήτημα.

2.2 Η αναγκαιότητα αναμόρφωσης του τομέα της δικαιοσύνης

Μια σημαντική λειτουργία του δικαστικού συστήματος είναι να απονέμει δικαιοσύνη και να λαμβάνει γρήγορα αποφάσεις. Παρόλα αυτά, η ελληνική δικαιοσύνη πάσχει κυρίως όχι μόνο στην αργοπορία απονομής της δικαιοσύνης γεγονός που κλονίζει το περί δικαίου αίσθημα των πολιτών αλλά και γιατί αποτελεί και σημαντικό ανασχετικό παράγοντα των επενδύσεων, της επιχειρηματικότητας, των κοινωνικών σχέσεων και γενικότερα της οικονομικής ανάπτυξης.

Στο πλαίσιο αυτό, το διεθνές κύρος της χώρας ως κράτος δικαίου υφίσταται σημαντικό πλήγμα. Τα στατιστικά στοιχεία των εκκρεμών υποθέσεων είναι απογοητευτικά. Συγκεκριμένα, για τη διοικητική δικαιοσύνη (Συμβούλιο της Επικρατείας) εκκρεμούν περίπου 28.000 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τα πέντε χρόνια. Από τα διοικητικά εφετεία (από ένα σύνολο 9 διοικητικών εφετείων) εκκρεμούν πάνω από 60.000 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τα τριάντα χρόνια ενώ στα διοικητικά πρωτοδικεία εκκρεμούν πάνω από 376.000 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τα πέντε χρόνια. Τέλος, στο Ελεγκτικό Συνέδριο, εκκρεμούν περισσότερες από 30.000 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τα πέντε χρόνια. Η ίδια εικόνα παρουσιάζεται και στην πολιτική δικαιοσύνη. Ειδικότερα, στα 301 Ειρηνοδικεία εκκρεμούν πάνω από 500.000 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τα τρία χρόνια, στα 64 Πρωτοδικεία περισσότερες από 255.000 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τα τρία χρόνια για αστικές υποθέσεις και τα τέσσερα για ποινικές υποθέσεις, στα είκοσι ένα πολιτικά εφετεία πάνω από 36.000 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τα τρία χρόνια, ενώ τέλος στον Άρειο Πάγο σχεδόν 2.700 υποθέσεις με μέσο όρο εκδίκασης τον ένα χρόνο.⁸⁴

Παρόμοια κατάσταση αποτυπώνεται και σε σχετική μελέτη που εκπονήθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, βασισμένη σε στοιχεία για την Αποτελεσματικότητα της Δικαιοσύνης (CEPEJ). Ο πίνακας αποτελεσμάτων που αξιολογεί την αποτελεσματικότητα, την ποιότητα και την ανεξαρτησία των εθνικών δικαστικών αρχών δείχνει ότι ο χρόνος που απαιτείται για την εκδίκαση αστικών και εμπορικών διαφορών αυξήθηκε στην Ελλάδα από 190 ημέρες το 2010 σε 460 ημέρες το 2012 (βλέπε Πίνακα 11).

Παράλληλα, η Ελλάδα έχει επίσης το λιγότερο αποτελεσματικό δικαστικό σύστημα από ένα σύνολο 20 κρατών μελών της Ε.Ε σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία. Σε μια κλίμακα που κυμαίνεται από 0 έως και 4, η ελληνική δικαιοσύνη κατατάσσεται στη χειρότερη θέση στην Ε.Ε, με βαθμολογία 1,5 και ακολουθεί η Κύπρος με 2 ενώ τα 10 κράτη μέλη (Δανία, Εσθονία,

⁸³ Καθορισμός χρονοδιαγράμματος για την ενοποίηση των πληροφοριακών συστημάτων που έχουν συγχωνευτεί με τους Ν.3371/2005, Ν.3655/2008, Ν.3863/2010.

⁸⁴ Βλ. Φορτσάκης Θεόδωρος: Η επιτάχυνση της δικαιοσύνης στο <http://62.1.43.74/5Ekdosis/UplPDFs//sylltomos14/563-574%20Fortsakis%202014.pdf>